
173

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 200 лет М.П.Лазареву: материалы конференции, посвященной 200-летию со дня рождения М.П.Лазарева. – Севастополь, 1988. – 200 с.
2. 1905 год на Николаевщине. – Николаев, 1925. – 409 с.
3. Августинович Э. По селениям и колониям Новороссии. – СПб., 1882. – 140 с. (Фотокопія).
4. Административно-территориальные преобразования в Крыму, 1783-1998 гг.: Справочник. – Симферополь, 1999. – 459 с.
5. Адмирал А.С.Грейг // Записки ученого комитета Морского министерства. Ч. 27. – СПб.: Тип. Морского министерства, 1860. – С. 578-588.
6. Адмирал А.С.Грейг: Из воспоминаний моряка // Морской сборник. – СПб., 1861. – № 12. – С. 130-136.
7. Адмирал П.С.Нахимов. Начальник Севастопольского гарнизона, умерший от ран, полученных при защите Севастополя, 30 июня 1855 г. // Геройт А.Ф. Описание Восточной войны. 1853-1856. – СПб., 1872. – 312 с.
8. Адмирал Павел Степанович Нахимов // Богданович Е.В. 18 ноября 1898 г. Синоп-Севастополь. – СПб., 1898. – 124 с.
9. Адмиралы Российского флота / Сост. В.Д.Доценко. – СПб.: Лениздат, 1995. – 490 с.
10. Александр Иванович Панфилов (1808-1874) // Морской сборник. – М.: Красная звезда, 1995. – № 4. – С. 32.
11. Александренко И.И. Крючков Юрий Семенович // Николаевцы: Энциклопедический словарь. 1789-1999. – Николаев: Возможности Киммерии, 1999. – С. 187-188.
12. Алексей Алексеевич Пещуров (1834(1835)-1891) // Морской сборник. – М.: Красная звезда, 1995. – № 6. – С. 32.
13. Алфавитный указатель 12-ти частей общего морского списка. – СПб., 1900. – 132 с.
14. Андреевский И. О наместниках, воеводах и губернаторах. – СПб., 1864. – 156 с.
15. Анучин Е. Исторический обзор развития административно-полицейских учреждений в России, с Учреждения о губерниях 1775 г. до последнего времени. – СПб., 1872. – 256 с. (Фотокопія).
16. Аркас З.А. Продолжение действий Черноморского флота с 1806 по 1856 гг. // Записки Одесского общества истории и древностей. – 1867. – Т. 6. – С. 368-444.
17. Арсеньев В. Эпоха испытаний // Морской сборник. – М., 1992. – № 10. – С. 75.
18. Архив адмирала Чичагова П.В. – Вып. 1. – СПб., 1885. – 156 с.
19. Асланбегов А. Адмирал Алексей Самуилович Грейг: Биографический очерк. – СПб.: Тип. Морского Министерства, 1873. – 149 с.
20. Афанасьев Д.М. К истории Черноморского флота (1768-1816) // Русский архив. – М.: Университетская типография на Страстном бульваре, 1902. – № 2. – С. 1-262.
21. Афанасьев Д.М. К истории Черноморского флота, с 1816 по 1853 год // Русский архив. – М., 1902. – № 3. – С. 369-458.
22. Афанасьев Д.М. К истории Черноморского флота. 1853-1857 // Русский архив. – М., 1902. – № 4. – С. 637-702.
23. Афанасьев Д.М. К истории Черноморского флота (окончание) // Русский архив. – М., 1902. – № 6. – С. 213-264.
24. Афанасьев-Чужбинский. Поездка в Южную Россию. – СПб., 1864. – 240 с. (Фотокопія).
25. Бабенчиков В.П. ...Описание войны в Севастополе. – 2-е изд. – Севастополь: 2-я тип-фия Крымполиграфтреста, 1928. – 38 с.

26. Багалій Д. Колонізація Новоросійського краю і перші кроки його по дорозі культури. Исторический этюд. – Київ, 1889. – 114 с.
27. Бакланова І.А. Рабочие судостроители России в XIX веке. – М.; Л.: Изд-во АН СССР, 1959. – 236 с.
28. Белавенец П. Адмирал Павел Степанович Нахимов. Рассказ для нижних чинов. – Севастополь, 1902. – 59 с.
29. Белавенец П. Нужен ли нам флот и значение его в истории России. – СПб., 1910. – 280 с. (С. 178-179. – Цитати В.І.Штейнгеля).
30. Берг Н. Записки об осаде Севастополя. – М.: Изд-во К.Солдатенкова и Н.Щепкина, 1858. – 244 с.
31. Берг Н. Севастопольский альбом. – М.: Изд-во К.Солдатенкова и Н.Щепкина, 1858. – 18 с.; 37 л. рис.
32. Березин Е., де Ливрон А. Адмирал Григорий Иванович Бутаков. Биографический очерк. – 2-е изд. – СПб., 1884. – 99 с. (Фотокопія).
33. Березовский Н.Ю., Доценко В.Д., Тюрин Б.П. Российский императорский флот 1696-1917: Военно-исторический справочник. – М., 1996. – 270 с.
34. Березовська Т.В. Приватне листування флігель-ад'ютанта Миколи Андрійовича Аркаса з дружиною Софією Петрівною. 1853-1856 рр. (з колекції Миколаївського краєзнавчого музею) // Актуальні проблеми історії та культури України. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 55-м роковинам розгromу фашизму та 135-річчю з дня заснування Одеського державного університету. Ч. II. – Миколаїв; Одеса, 2000. – С. 41-46.
35. Болгарі П.П., Волков М.Н., Долматова Н.М., Зоткін М.Ф., Кондратьєвський Є.П., Сьомін Г.І. Севастополь – місто-герой // Історія міст і сіл Української РСР. Кримська область. – К.: Головна редакція Української Радянської енциклопедії Академії Наук УРСР, 1974. – 655 с.
36. Бутіч М.І. До історії створення та діяльності генерал-губернаторств і військових губернаторств на Україні (кінець XVIII – початок XX ст.) // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. Республіканський міжвідомчий збірник наукових праць. Випуск 11. – К.: Наукова думка, 1985. – С. 45-50.
37. Бушуев С.К. Крымская война 1853-1856. Героическая оборона Севастополя. – М.: Воен. изд-во, 1946. – 64 с.
38. Быченко И.А. и др. Николаеву 200 лет, 1789-1989: Сб. документов и материалов. – К.: Наук. думка, 1989. – 400 с.
39. Валуева (Мунт) А.П. Севастополь и его славное прошлое. – СПб., 1899. – 176 с.
40. Ванев Г.И. Севастополь. 1783-1983. Страницы истории: Справочник. – Симферополь: Таврида, 1983. – 207 с.
41. Варадинов Н. История Министерства внутренних дел. – СПб., 1862. – 725 с.
42. Веселаго Ф.Ф. Краткая история русского флота. – Вып. 1. – СПб., 1893. – 302 с.
43. Веселаго Ф. Предисловие // Общий морской список. Ч. VIII. – СПб., 1894. – С. I-III.
44. Веселаго Ф.Ф. Очерк русской морской истории. Ч. I. – СПб.: Тип. Демакова, 1875. – 75 с. (Фотокопія).
45. Военная энциклопедия: В 18 т. / Под ред. В.Ф.Новицкого. – СПб.: Т-во И.Д.Сытина, 1911.
46. Военно-статистическое обозрение Российской империи, издаваемое по высочайшему повелению при 1-м отделении Департамента Генерального штаба. Т. XI. Ч. I. Херсонская губерния / Сост. Генерального штаба капитан Рогалев и штабс-капитаны Фон-Витте и Пестов. – СПб., 1849. (Сведения общие на 229 с., сведения специальные на 85 с. + 15 табл.).
47. Военно-статистическое обозрение Российской империи, издаваемое по высочайшему повелению при 1-м отделении Департамента Генерального штаба. Таврическая губерния / Сост. Генерального штаба подполковник Герсиванов. – СПб., 1849. – 247 с. (Фотокопія).

48. Военный губернатор // Советская военная энциклопедия. – М., 1977. – Т. 3. – С. 69.
49. Вольтке Гр. Севастополь // Еврейская энциклопедия. Свод знаний о еврействе и его культуре в прошлом и настоящем / Под общей ред. А.Гаркави и д-ра Л.Кацнельсона. – СПб.: Издание общества для научных еврейских изданий и изд-ва Брокгауз-Ефрон. – Т 14. – Ствп. 97.
50. Воробейникова Т.У., Дубровина А.Б. Преобразование административно-полицейского аппарата, суда и тюремной системы России во второй половине XIX века. – К., 1973. – 67 с.
51. Воспоминания о Севастополе. Из писем С.П.Мезенцева // Русская старина. – 1909. – № 6. – С. 527-533.
52. Всеволожский Н. Путешествие через Южную Россию, Крым и Одессу в Константинополь, Малую Азию, Северную Африку, Мальту, Сицилию, Италию, Южную Францию и Париж в 1836 и 1837 г. – М., 1839. – Т. 1. – 495 с.; Т. 2. – 520 с.
53. Всеподданнейший отчет Николаевского военного губернатора о состоянии г. Николаева за 1880 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 10931. – 16 с.
54. Вся Россия. Русская книга промышленности, торговли, сельского хозяйства и администрации. Торгово-промышленный адрес-календарь Российской империи. Издание А.С.Суворина, 1895. – 500 с.
55. Высочайшее повеление не именовать Севастополь Ахтиаром от 5 февраля 1826 г. // Русская старина. – 1902. – № 12. – С. 548.
56. Ге Г.Н. Исторический очерк столетнего существования города Николаева при устье Ингула (1790-1890). – Николаев: Русская типолитография, угол Соборной и Спасской, 1890. – 121 с.
57. Ге Г.Н. Исторический очерк столетнего существования города Николаева при устье Ингула (1790-1890) // Именованье – город Николаев. Историко-краеведческий выпуск. – Николаев: Дикий сад, 1989. – 301 с.
58. Генерал-адъютант, адмирал Николай Андреевич Аркас: Биографический очерк / Сост А.И.Денисов. – Севастополь, 1887. – 294 с.
59. Гессен Ю. Николаев // Еврейская энциклопедия. Т. 11. – Ствп. 705.
60. Головачов В.Ф. История Севастополя как русского порта. – СПб.: Издание Севастопольского отдела на политехнической выставке, 1872. – 301 с.
61. Горев Л. Война 1853-1856 г. и оборона Севастополя. – М.: Воен. изд-во, 1955. – 520 с.
62. Горкин Н.В. Исторический очерк постройки водопровода в Николаеве. – Николаев, 1910. – 128 с. (+ таблиці на 11 с.).
63. Город: Энциклопедический словарь / Сост. Ф.А.Брокгауз, И.А.Ефрон. – СПб.: Типолитография И.А.Ефрона, 1893. – Т. IX. – С. 326.
64. Гостєв І.О., Журавель А.Л., Мельник М.Ф., Фесенко В.А. Миколаїв // Історія міст і сіл України. Миколаївська область. – К.: Ін-т історії АН УССР, 1971. – 768 с.
65. Градовский А.Д. Деятельность Г.И.Бутакова на Черноморском флоте (1837-1860 гг.) // История. Етнография. Культура. Нові дослідження. 3-я Миколаївська обласна краєзнавча конференція. – Миколаїв, 2000. – С. 296-300.
66. Губерния // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – Т. 9. – С. 840-843.
67. Губская Т.Н. Еланский Петр Петрович // Николаевцы: Энциклопедический словарь. 1789-1999. – Николаев: Возможности Киммерии, 1999. – С. 135.
68. Гузий И.С. Деятельность Г.И.Бутакова на Черноморском флоте (1837-1860 гг.) // История. Етнография. Культура. Нові дослідження. 3-я Миколаївська обласна краєзнавча конференція. – Миколаїв, 2000. – С. 296-300.
69. Гуржій І.О. Зародження робітничого класу України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). – К.: Держвидав, 1958. – 180 с.
70. Гюббенет Х. Очерк медицинской и госпитальной части русских войск в Крыму в 1854-1856 гг. – СПб., 1870. – 355 с.

- 176
71. Гюббенет Х.Я. Заметки о произведенных в Севастополе в 1854-1855 гг. на перевязочных пунктах хирургических операциях со статистическими исследованиями. – СПб., 1872. – 22 с.
72. Державний архів Миколаївської області (далі – ДАМО), ф. 131 “Николаевское уездное двухклассное училище, 1833-1897 гг.”, оп. 1, спр. 16, 207 арк.
73. ДАМО, ф. 131, оп. 1, спр. 27, 21 арк.
74. ДАМО, ф. 216 “Миколаївська міська управа, 1872-1919 рр.”, оп. 1, спр. 848, 33 арк.
75. ДАМО, ф. 216, оп. 1, спр. 1029, 2 арк.
76. ДАМО, ф. 222 “Миколаївська міська дума, 1797-1920 рр.”, оп. 1, спр. 18, 6 арк.
77. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 170, 103 арк.
78. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 176, 4 арк.
79. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 200, 13 арк.
80. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 259, 68 арк.
81. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 333, 2 арк.
82. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 340, 54 арк.
83. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 369, 8 арк.
84. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 395, 120 арк.
85. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 483, 110 арк.
86. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 544, 17 арк.
87. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 592, 3 арк.
88. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 618, 353 арк.
89. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 716, 5 арк.
90. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 997, 2 арк.
91. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1052, 3 арк.
92. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1068, 30 арк.
93. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1080, 212 арк.
94. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1215, 134 арк.
95. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1335, 6 арк.
96. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1373, 159 арк.
97. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1490, 190 арк.
98. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1496, 4 арк.
99. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1583, 26 арк.
100. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1597, 4 арк.
101. ДАМО, ф. 222, оп. 1, спр. 1661, 33 арк.
102. ДАМО, ф. 229 “Канцелярія Миколаївського градоначальника, 1900-1919 рр.”, оп. 2, спр. 38, 1 арк.
103. ДАМО, ф. 229, оп. 1, спр. 134, 71 арк.
104. ДАМО, ф. 229, оп. 1, спр. 327, 4 арк.
105. ДАМО, ф. 230 “Канцелярія Миколаївського військового губернатора, 1805-1900 рр.”, оп. 1, спр. 4, 70 арк.
106. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 5, 6 арк.
107. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9, 4 арк.
108. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 15, 60 арк.
109. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 17, 9 арк.
110. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 18, 4 арк.
111. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 30, 21 арк.
112. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 63, 20 арк.
113. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 69, 2 арк.
114. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 84, 14 арк.
115. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 87, 15 арк.
116. ДАМО, ф. 230, оп. 3, спр. 93, 43 арк.

117. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 95, 172 арк.
118. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 99, 13 арк.
119. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 113, 36 арк.
120. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 121, 3 арк.
121. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 124, 47 арк.
122. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 133, 20 арк.
123. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 135, 266 арк.
124. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1 53, 67 арк.
125. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1 67, 385 арк.
126. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2 07, 50 арк.
127. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3 16, 15 арк.
128. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 331, 9 арк.
129. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 424, 11 арк.
130. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 618, 30 арк.
131. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 759, 5 арк.
132. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 926, 25 арк.
133. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 955, 90 арк.
134. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 999, 11 арк.
135. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1153, 33 арк.
136. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1484, 17 арк.
137. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1494, 197 арк.
138. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1635, 4 арк.
139. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1895, 52 арк.
140. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1907, 156 арк.
141. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2032, 21 арк.
142. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2346, 4 арк.
143. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2351, 53 арк.
144. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2359, 8 арк.
145. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2372, 66 арк.
146. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2423, 83 арк.
147. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2424, 120 арк.
148. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2447, 673 арк.
149. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2475-А, 4 арк.
150. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2511, 173 арк.
151. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2579, 10 арк.
152. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2683, 46 арк.
153. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2725, 4 арк.
154. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2790, 70 арк.
155. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2822, 1 арк.
156. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2828, 9 арк.
157. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2901, 9 арк.
158. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2977, 4 арк.
159. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 2986, 4 арк.
160. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3017, 11 арк.
161. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3036, 23 арк.
162. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3042, 16 арк.
163. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3170, 121 арк.
164. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3295, 69 арк.
165. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3351, 153 арк.
166. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3395, 4 арк.
167. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3440, 7 арк.

- 178
168. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3444, 319 арк.
169. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3474, 10 арк.
170. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3538, 40 арк.
171. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3576, 5 арк.
172. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 3654, 185 арк.
173. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 4027, 4 арк.
174. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 4275, 51 арк.
175. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 4423, 2 арк.
176. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 4503, 67 арк.
177. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 4591, 25 арк.
178. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 5023, 161 арк.
179. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 5783, 3 арк.
180. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 5787, 28 арк.
181. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 7161, 5 арк.
182. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 7298, 12 арк.
183. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 7560, 86 арк.
184. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 7718, 9 арк.
185. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8129, 9 арк.
186. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8192, 19 арк.
187. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8208, 6 арк.
188. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8218, 17 арк.
189. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8229, 28 арк.
190. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8505, 148 арк.
191. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8512, 2 арк.
192. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8566, 44 арк.
193. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8725, 4 арк.
194. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8731, 1 арк.
195. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8785, 22 арк.
196. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8850, 187 арк.
197. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8892, 143 арк.
198. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8926, 513 арк.
199. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 8985, 9 арк.
200. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9127, 42 арк.
201. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9143, 190 арк.
202. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9156, 11 арк.
203. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9160, 79 арк.
204. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9228, 18 арк.
205. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9441, 220 арк.
206. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9509, 124 арк.
207. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9521, 2 арк.
208. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9639, 12 арк.
209. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9714, 5 арк.
210. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9859, 55 арк.
211. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 9867, 40 арк.
212. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10002, 5 арк.
213. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10017, 171 арк.
214. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10030, 221 арк.
215. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10126, 12 арк.
216. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10311, 4 арк.
217. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10564, 46 арк.
218. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10583, 55 арк.

219. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10585, 21 арк.
220. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10716, 1 арк.
221. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10734, 10 арк.
222. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10770, 628 арк.
223. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10788, 12 арк.
224. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 1 811, 3 арк.
225. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 10885, 13 арк.
226. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11105, 14 арк.
227. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11178, 2 арк.
228. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11205, 3 арк.
229. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11386, 15 арк.
230. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11446, 10 арк.
231. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11609, 163 арк.
232. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11622, 90 арк.
233. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11657, 27 арк.
234. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11699, 3 арк.
235. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11730, 7 арк.
236. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11745, 46 арк.
237. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11760, 11 арк.
238. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11881, 17 арк.
239. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11919, 49 арк.
240. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 11991, 25 арк.
241. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12065, 43 арк.
242. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12088, 1 арк.
243. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12097, 10 арк.
244. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12212, 2 арк.
245. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12348, 6 арк.
246. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12495, 6 арк.
247. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12524, 9 арк.
248. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12559, 2 арк.
249. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12612, 5 арк.
250. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12684, 5 арк.
251. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12731, 3 арк.
252. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12736, 18 арк.
253. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12835, 2 арк.
254. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12909, 8 арк.
255. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 12948, 2 арк.
256. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 13055, 8 арк.
257. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 13348, 18 арк.
258. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 13856, 7 арк.
259. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 14184, 887 арк.
260. ДАМО, ф. 230, оп. 1, спр. 14261, 5 арк.
261. ДАМО, ф. 230, оп. 3, спр. 7, 31 арк.
262. ДАМО, ф. 231 “Миколаївська міська поліція, 1840-1916 рр.”, оп. 1, спр. 132, 21 арк.
263. ДАМО, ф. 231, оп. 1, спр. 1097, 40 арк.
264. ДАМО, ф. 231, оп. 1, спр. 1214, 150 арк.
265. ДАМО, ф. 231, оп. 1, спр. 1506, 215 арк.
266. ДАМО, ф. 231, оп. 1, спр. 1639, 1 арк.
267. ДАМО, ф. 239 “Миколаївський міський статистичний комітет, 1862-1917 рр.”, оп. 1, спр. 4, 10 арк.
268. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 15, 82 арк.

269. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 18, 96 арк.
270. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 19, 55 арк.
271. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 20, 128 арк.
272. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 21, 68 арк.
273. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 24, 105 арк.
274. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 33, 89 арк.
275. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 45, 171 арк.
276. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 47, 55 арк.
277. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 67, 44 арк.
278. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 74, 52 арк.
279. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 85, 59 арк.
280. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 89, 113 арк.
281. ДАМО, ф. 239, оп. 1, спр. 140, 79 арк.
281а. ДАМО, ф. 243 “Канцелярія будування міста Миколаєва, 1787-1798 рр.”, оп. 1, спр. 27, 28 арк.
282. ДАМО, ф. 243, оп. 1, спр. 75, 17 арк.
283. ДАМО, ф. 243, оп. 1, спр. 95, 44 арк.
284. ДАМО, ф. 243, оп. 1, спр. 102, 274 арк.
285. ДАМО, ф. 243, оп. 1, спр. 106, 103 арк.
286. ДАМО, ф. 243, оп. 1, спр. 136, 92 арк.
287. ДАМО, ф. 246 “Управління Чорноморських адміралтейських поселень, 1800-1862 рр.”, оп. 1, спр. 3, 146 арк.
288. ДАМО, ф. 246, оп. 1, спр. 4, 198 арк.
289. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 117, 401 арк.
290. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 1, 29 арк.
291. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 10, 62 арк.
292. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 29, 30 арк.
293. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 35, арк. 28.
294. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 36, 31 арк.
295. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 41, 29 арк.
296. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 64, 4 арк.
297. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 72, 79 арк.
298. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 74, 3 арк.
299. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 86, 8 арк.
300. ДАМО, ф. 246, оп. 1, спр. 103, 272 арк.
301. ДАМО, ф. 246, оп. 2, спр. 123, 108 арк.
302. ДАМО, ф. 246, оп. 3, спр. 1, 321 арк.
303. ДАМО, ф. 1817 “Комиссия по изучению истории Октябрьской революции и Коммунистической партии Советского Союза “ИСПАРТ”, оп. 2, спр. 325, 41 арк.
304. Державний архів Одеської області (далі – ДАОО), ф. 1 “Управління Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора, 1803-1874 рр.”, оп. 190, спр. 68, 182 арк.
305. ДАОО, ф. 1, оп. 191, спр. 1, 1243 арк.
306. ДАОО, ф. 1, оп. 191, спр. 21, 97 арк.
307. ДАОО, ф. 1, оп. 191, спр. 89 “Дело о приказах, отданных по г. Севастополю генерал-губернатором графом М.С.Воронцовым, адмиралом Грейгом, временным Севастопольским военным губернатором Тимофеевым, 1830 г.”, 85 арк.: арк. 3 (наказ О.С.Грейга № 1540 від 18 липня 1830 р.), 4 (наказ О.С.Грейга № 1494 від 17 липня 1830 р.), 5 (наказ О.С.Грейга № 1526 від 19 липня 1830 р.), 7 (наказ О.С.Грейга № 1523 від 19 липня 1830 р.); арк. 50 (рапорт Тимофеева № 236 від 30 липня 1830 р.), 51 (рапорт Тимофеева № 246 від 31 липня 1830 р.), 58 (рапорт Тимофеева № 286 від 2 серпня 1830 р.), 76-80 (наказ Тимофеева № 56 від 12 вересня 1830 р.)

308. ДАОО, ф. 1, оп. 220, спр. 3, 376 арк.
309. ДАОО, ф. 1, оп. 248, спр. 1575 “Копия отчета Таврического губернатора (1849 год)”, 536 арк.: арк. 3-69 (Звіт Таврійського цивільного губернатора за 1848 р.); арк. 456-536 (Звіт Херсонського цивільного губернатора за 1848 рік).
310. ДАОО, ф. 1 “Управління Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора, 1803-1874 pp.”, оп. 248, спр. 1579 “Копия отчета Херсонского губернатора”, 380 арк.: арк. 205-272 (Звіт військового губернатора м. Сімферополя і Таврійського цивільного губернатора за 1854 рік), арк. 24 (Копія звіту Херсонського губернатора).
311. ДАОО, ф. 1 “Управління Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора, 1803-1874 pp.”, оп. 248, спр. 1588 “Отчеты губернаторов и градоначальников Новороссийского края”, 699 арк.: арк. 1-113 (Звіт начальника Херсонської губернії за 1864 рік), арк. 225-383 (Звіт начальника Таврійської губернії за 1864 рік).
312. ДАОО, ф. 1, оп. 248, спр. 3697, 35 арк.
313. ДАОО, ф. 5 “Управління тимчасового Одеського генерал-губернатора, 1879-1889 pp.”, оп. 1, історична довідка до фонду тимчасового Одеського генерал-губернатора. – С. 1.
314. ДАОО, ф. 5, оп. 1, спр. 7, 277 арк.
315. ДАОО, ф. 5, оп. 1, спр. 181, 105 арк.
316. ДАОО, ф. 5, оп. 1, спр. 943 “Отчет о состоянии губерний и градоначальств, подведомственных управлению за 1884 год”, 244 арк. В “Обов’язках тимчасового Одеського генерал-губернатора сказано, що він мав право арештовувати всіх осіб, запідозрених у зраді, у виступах проти царського уряду, передавати їх до суду, вислати в Сибір, звільняти зі служби, навчальних закладів тощо. Він також видавав обов’язкові для виконання постанови, як то: про обмеження користування зброєю і вибуховими речовинами, про недопустимість небезпечних вчень, особливо серед робітничого населення, в учбових і виховних закладах, про заборону незаконних зборів коштів, про суворий облік міського населення, про придушення вуличних заворушень, нічну сторожу тощо.
317. ДАОО, ф. 5, оп. 1, спр. 1503, 252 арк.
318. Державний архів м. Севастополя (далі – ДАМС), ф. Р-164 “Государственный архив г. Севастополя”, оп. 1, спр. 432 “Карточки фондов, утраченных в годы Великой Отечественной войны (дореволюционный период)”, 59 арк.
319. ДАМС, мікрофільм № 978 з фонду Російського державного архіву Військово-Морського флоту ф. 243 “Управление главного командира Черноморского флота и портов Черного моря, 1791-1910 гг.”, оп. 1, спр. 6757 “Дело о распоряжениях о Севастопольском порте, сделанных с окончанием войны 1854-1856 pp.”, 124-183 арк.
320. ДАМС, мікрофільм № 979 з фонду Російського державного архіву Військово-Морського флоту ф. 243 “Управление главного командира Черноморского флота и портов Черного моря, 1791-1910 гг.”, оп. 1, спр. 6757 “Дело о распоряжениях о Севастопольском порте, сделанных с окончанием войны 1854-1856 pp.”, 184-244 арк.
321. Державний архів Херсонської області (далі – ДАХО), ф. 14 “Херсонська (Новоросійська) губерньська креслярня, 1802-1920 pp.”, оп. 1, спр. 332, 26 арк.
322. ДАХО, ф. 14, оп. 1, спр. 525, 57 арк.
323. ДАХО, ф. 14, оп. 1, спр. 1507, 20 арк.
324. Державний архів при Раді Міністрів Автономної Республіки Крим, ф. 26 “Канцелярія Таврійського губернатора, 1803-1917 pp.”, оп. 1, спр. 25982, 9 арк.
325. Дела наши по заграничной торговле за 1863 год... // Морской сборник. – СПб., 1864. – № 3. – С. 6.
326. Демидов А. Путешествие в Южную Россию и Крым. – М., 1853. – 175 с. (Фотокопія).
327. Дмитриев Н.И., Колпычев В.В. Судостроительные заводы и судостроение в России и за границей. – СПб., 1909. – 1002 с.

- 182
328. Довідка з історії адміністративно-територіальних змін на Миколаївщині // Миколаївський обласний державний архів: Путівник. – К.: Наукова думка, 1966. – С. 260-266.
329. Досуги Крымского судьи или второе путешествие в Тавриду Павла Сумарокова. Ч. 1. – СПб.: Импер. Типография, 1803. – 226 с.
330. Дружинина Е.И. Южная Украина в период кризиса феодализма. 1825-1860 гг. – М.: Наука, 1981. – 214 с.
331. Дубровин Н. История Крымской войны и обороны Севастополя. – СПб., 1900. – Т. 1. – 438 с.; Т. 2. – 516 с.; Т. 3. – 480 с.
332. Духніч В.О. Становище адміралтейських поселенців // Наукові записки Станіславського пед. ін-ту. – Вип. 2. – К., 1957. – С. 53-67.
333. Дьяконова И.А. Население Севастополя // Достойный поклонения. Севастополь. Страницы истории. – Симферополь: Таврия, 1996. – С. 40-45.
334. Дьяконова И.А. Под железом Меркурия // Достойный поклонения. Севастополь. Страницы истории. – Симферополь: Таврия, 1996. – 238 с. – С. 45-52.
335. Еланский П.П. Местные исторические монографии. – Николаев: Типография А.Г.Шнейдера, 1896. – 62 с. (Фотокопия рукопису. З фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО).
336. Е.П. Николаев // Морской сборник. – 1862. – № 8. – С. 70-77.
337. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России. – М.: Высшая школа, 1983. – 352 с.
338. Жандр А. Материалы для истории обороны Севастополя и для биографии Владимира Алексеевича Корнилова. – СПб., 1859. – 396 с.
339. Живописная Россия. Отечество наше в его земельном, историческом, племенном, экономическом и бытовом значении / Под общ. редакцией П.П.Семенова. Т. 5. Ч. 2. (Малороссия и Новороссия). – СПб. – М.: Изд-е т-ва М.О.Вольф, 1898. – С. 135-144 (Миколаїв), 144-145 (Севастополь).
340. Завгородняя О.А. Организация и деятельность городских органов управления // Достойный поклонения. Севастополь. Страницы истории. – Симферополь: Таврия, 1996. – С. 36-39.
341. Зайончковский А.М. Оборона Севастополя. Подвиги защитников. – 2-е изд. – СПб., 1904. – 78 с.
342. Закревский Н. На берегу в Севастополе // Морской сборник. – СПб.: Тип. Морского мин-ва, 1861. – № 4. – С. 289-312.
343. Закревский Н. Севастополь, 1830-1831 гг. // Морской сборник. – СПб., 1861. – № 9. – С. 1-41.
344. Закревский Н. Севастополь, 1831 год // Морской сборник. – СПб., 1861. – № 10. – С. 179-206.
345. Закревский Н. Севастополь, 1831 год // Морской сборник. – СПб., 1862. – № 3-4. – С. 44-85.
346. Закревский Н. Севастополь, 1832 год // Морской сборник. – СПб., 1863. – № 3. – С. 11.
347. Закревский Н. Севастополь. Современное обозрение // Морской сборник. – СПб., 1863. – № 6. – С. 33-39.
348. Закревский Н. Севастополь, 1834 год // Морской сборник. – СПб., 1865. – № 1. – С. 207-235.
349. Закревский Н. Севастополь. Упадок рабочих сил в Крыму и надежды на будущее. Современное обозрение // Морской сборник. – СПб., 1862. – № 9. – С. 49-50.
350. Закревский Н. Севастополь // Морской сборник. – СПб., 1863. – № 1-2. – С. 20-22, 152-167.
351. Записки Одесского общества истории и древностей. Т. XII. – С. 303
352. Зеленецкий К. Записки по пути к Херсонской губернии // Вестник Всесоюзного географического общества. Кн. 5-6. – 1957. – С. 4-21.

353. Зубов Б.Н. Развитие кораблестроения на юге России. – Калининград: Книжное изд-во, 1990. – 383 с.
354. Иванов П. Переселение заштатных церковников в Новороссию при Екатерине II // Киевская старина. – К., 1891. – № 5. – С. 288-297.
355. Иванов П.А. Из дел канцелярии Николаевского военного губернатора. Дело о восстановлении в Севастополе коммерческого порта // Известия Таврической ученой архивной комиссии. – 1891. – № 12. – С. 93-100.
356. Иванов П.А. Из дел канцелярии Николаевского военного губернатора: а) Дело № 179 от 23 мая 1823. “По делу Севастопольского градского головы. О наделении гор. Севастополя землею и о прочих выгодах в пользу городских жителей. На 19 листах; б) Дело № 262, на 753 листах. “По высочайшему повелению о восприимении неслужащим евреям постоянно пребывать в городах Севастополе и Николаеве” // Известия Таврической ученой архивной комиссии. – 1899. – № 16. – С. 75-100.
357. Из записок Севастопольца // Русский архив. – М., 1867. – С. 1581-1587.
358. Из условий деятельности в России “Анонимного общества корабельных верфей, мастерских и плавилен в Николаеве” // Собрание узаконений и распоряжений правительства, издаваемое при Правительствующем Сенате. – СПб., 1896. – № 113. – С. 4267.
359. Извлечение из отчета камер-юнкера Доргобужнинова по поручению, возложенному на него в Николаеве // Морской сборник. – СПб., 1856. – № 5. – С. 281-301.
360. Извлечение из отчета ст. сов. С.С.Мансурова по возложенному на него поручению в Крыму, относительно попечения о раненых чинах Черноморского флота и их семейств // Морской сборник. – СПб., 1856. – № 5. – С. 245-248.
361. Исторический очерк деятельности Херсонского губернского земства за 1865-1899 гг. – Херсон, 1904. – 327 с.
362. История города-героя Севастополя (1783-1917) / Под ред. д-ра ист. наук С.Ф.Найда. – К.: Изд-во АН УССР, 1960. – Ч. 1. – 364 с.; Ч. 2. – 339 с.
363. История русской армии и флота / Под. ред. проф.. Николаевской морской академии, генерал-майора Н.Л.Кладо. – М.: Книгоиздательское товарищество “Образование”, 1913. – 173 с.
364. Иванов Ю.М. Документи Миколаївського облдержархіву про російсько-південнослов'янські культурні зв'язки другої половини XIX ст. // Архіви України. – К., 1979. – № 1. – С. 61-63.
365. Календарь и справочная книжка г. Николаева на 1882 год. – Николаев, 1882. – С. 2-3.
366. Каллистов Д.И. Краткое изложение правительственных мер, касающихся военного и торгового портов в городе Севастополе. На правах рукописи. – Севастополь, 1907. – 25 с. (З фондів Музею героїчної оборони і звільнення Севастополя. КП-30899. Інв. № 1021).
367. Коваленко Ю. Москва-Париж: Очерки о русской эмиграции. Профили и силуэты. – М.: Известия, 1991. – 381 с.
368. Коваль Г.П. Миколаївська міська дума як орган місцевого самоврядування (к. XVIII – XX ст.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. 5. – Запоріжжя: Тандем-У, 1999. – С. 159-166.
369. Кондараки В.Х. Универсальное описание Крыма. Ч. 14. – СПб.: Тип. В.Веллинга, 1875. – 145 с.
370. Кондуков А.Ю. Військово-морське відомство і кораблебудівні структури у соціально-економічному житті Миколаєва // Питання гуманітарних наук: Збірник наукових праць УДМТУ. – Миколаїв, 1994. – С. 22-27.
371. Кондуков А.Ю. Влияние морского ведомства и кораблестроительных структур на социально-экономическое развитие г. Николаева в середине XIX – начале XX вв.: Автореферат диссертации на соискание ученой степени канд. ист. наук. – М., 1997. – 25 с.

- 184
372. Кондуков А.Ю. Влияние морского ведомства на образование и культуру города Николаева во второй половине XIX в. // Национальный прогресс Украины: историчні, духовні, соціально-політичні передумови та пріоритети: Збірник наукових праць УДМТУ. – Миколаїв, 1997. – С. 8-10.
373. Кондуков А.Ю. Влияние морского ведомства на социальную структуру населения г. Николаева в середине XIX – начале XX вв. // Национальный прогресс Украины: историчні, духовні, політичні передумови та пріоритети: Збірник наукових праць УДМТУ. – Миколаїв, 1997. – С. 3-6.
374. Кондуков А.Ю. Влияние Морского министерства на социально-экономическое развитие г. Николаева во второй половине XIX – начале XX вв. // Проблемы социальных і гуманітарних наук. Матеріали наукової конференції. – Миколаїв, 1996. – С. 65-66.
375. Кондуков А.Ю. Влияние морского ведомства на кораблестроительные структур на экономический розвиток Миколаева (середина XIX – на початку XX ст.) // Питання соціальних та гуманітарних наук: Збірник наукових праць УДМТУ. – Миколаїв, 1996. – С. 34-40.
376. Контора опекуновта Новороссийских иностранных поселенцев. 1781-1857: аннотированная опись дел за 1781-1818 гг. / Сост. Н.Л.Юзбашева, Д.Ю.Мешков. – Днепропетровск; Киев, 1996. – 301 с.
377. Копелев Д.Н. Траверсе де Жан Франсуа Прево де Сансак // Морской энциклопедический словарь. – СПб., 1994. – Т. 3. – С. 270.
378. Коргуев Н. Предисловие // Общій морской список. Ч. IX. – СПб., 1897. – С. I-II.
379. Корниенко Д.И. Героическая оборона Севастополя в Крымской войне 1853-1856. – М.: Знание, 1954. – 40 с.
380. Короткий статистичний звіт Миколаївського військового губернаторства за 1877 рік. – Миколаїв: Б/в, 1877. (Таблиця. – 1 арк. З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.Мирьова).
381. Короткий статистичний звіт Миколаївського військового губернаторства за 1878 рік. – Миколаїв: Б/в, 1878. (Таблиця. – 1 арк. З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.Мирьова).
382. Короткий статистичний звіт Миколаївського військового губернаторства за 1879 рік. – Миколаїв: Б/в, 1879. (Таблиця. – 1 арк. З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.Мирьова).
383. Короткий статистичний звіт Миколаївського військового губернаторства за 1880 рік. – Миколаїв: Б/в, 1880. (Таблиця. – 1 арк. З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.Мирьова).
384. Короткий статистичний звіт Миколаївського губернаторства (Херсонська губернія): 1876. – Миколаїв: Б/в, 1876. (Таблиця. – 1 арк. З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.Мирьова).
385. Корреспонденция из портов. Николаев // Морской сборник. – СПб.: Тип. Морского мин-ва, 1864. – № 6. – С. 27
386. Корреспонденция из портов. Николаев // Морской сборник. – СПб., 1863. – № 9. – С. 38.
387. Крестьянников В.В. Воссоздание крепости “Севастополь” во второй половине XIX – начале XX вв. // Крымский архив. – Симферополь: Крымский центр гуманитарных исследований, 1997. – № 3. – С. 15-21.
388. Кротков А. Морской кадетский корпус. – СПб., 1901. – 122 с.
389. Крючков Ю.С. Адмирал А.С.Грейг – ученый и кораблестроитель // Вопросы истории естествознания и техники. – М., 1982. – № 2. – С. 80-88.
390. Крючков Ю.С. Алексей Самуилович Грейг. – М.: Наука, 1984. – 104 с.
391. Крючков Ю.С. Вклад николаевских корабелов в создание Черноморского флота // Судостроение. – М., 1983. – № 4. – С. 50-81.

392. Крючков Ю.С. Грейг (Сталинская) Юлия Михайловна // Николаевцы: Энциклопедический словарь. – Николаев: Возможности Киммерии, 1999. – С. 111.
393. Крючков Ю.С. История Николаева. – Николаев: Возможности Киммерии, 1996. – 299 с.
394. Крючков Ю.С. Спасское адмиралтейство // Судостроение. – М., 1982. – № 1. – С. 68-69.
395. Крючков Ю.С., Чистов В.П. Стрельский Вячеслав Ильич // Николаевцы: Энциклопедический словарь. 1789-1999. – Николаев: Возможности Киммерии, 1999. – С. 319.
396. Лазарев М.П. Документы: В 3 т. – М: Воениздат, 1955. – Т. 1. – 488 с.; Т. 2. – 712 с.; Т. 3. – 578 с.
397. Лемачко Б.В., Яровой В.В. Краткий очерк деятельности Русского общества пароходства и торговли // Гангут: Научно-популярный сборник статей по истории флота и судостроения. – СПб.: Гангут, 1991. – С.77-85.
398. Леонтьев 2-й. Преобразование рабочих сил Николаевского адмиралтейства // Морской сборник. – СПб., 1864. – № 6. – С. 123-134.
399. Ливанов Ф.В. Севастополь до Крымской войны и после оной. Историческое описание. Составлено и издано для путешественников. – М.: Современные известия, 1874. – 128 с.
400. Лифанов В., Миющенко В. Николаев: 1789-1989. Страницы истории: Справочник. – Одесса: Маяк, 1989. – 165 с.
401. Лурье А., Маринин А. Адмирал Г.И.Бутаков (1820-1882). – М., 1954. – 179 с.
402. Ляговский А.Н. Оборона Севастополя (1854-1855 гг.). – М.: Воен. изд-во, 1948. – 80 с.
403. Максимов П.В. Основатель тактики броненосного флота // Морской сборник. – М.: Красная звезда, 1970. – № 9. – С. 64-66.
404. Мармон. Путешествие маршала Мармона, герцога Рагузского в Венгрию, Трансильванию, Южную Россию по Крыму и берегам Азовского моря, в Константинополь, некоторые части Малой Азии, Сирию, Палестину и Египет / Перевод с франц. – М., 1840. – Т. 3. – 312 с.
405. Марченко О.М. Миське самоврядування на Півдні України у другій половині XIX ст.: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Одеса: ОДУ ім. І.І.Мечникова, 1997. – 180 с.
406. Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами Генерального штаба. Херсонская губерния / Сост. Генерального штаба подполковник А.Шмидт. – Ч. 1. – СПб., 1863. – 601 с.
407. Материалы для истории Крымской войны и обороны Севастополя. Сборник, издаваемый комитетом по устройству Севастопольского музея / Под ред. Н.Дубровина. – Вып. 3. – СПб.: Тип. Департ. уделов, 1872. – 563 с.
408. Материалы для описания русских портов и истории их сооружения. Вып. IX. Николаевский порт / Сост. Д.Д.Гнусин. – СПб., 1889. – 92 с.
409. Материалы для оценки земель Херсонской губернии. – Херсон, 1890. – Т. VI. Херсонский уезд. – Приложение. – 21 с. (Фотокопія).
410. Медико-санитарный очерк г. Николаева // Адрес-календарь и справочная книжка города Николаева. Херсонская губерния. На 1900 год. – Николаев, 1899. – С. 56-59.
411. Миколаївський обласний державний архів. Пугівник. – К.: Наукова думка, 1966. – 293 с.
412. Михаил Петрович Лазарев. Очерк из журнала “Русский архив”. Кн. 2. – М., 1881 // Адмиралы Российского флота / Сост. В.Д.Доценко. – СПб.: Лениздат, 1995. – 490 с.
413. Мордвинов Р. Флотоводец М.П.Лазарев (к 160-й годовщине со дня рождения) // Выпел. – 1948. – № 21. – С. 14-15.
414. Каллистов Д.И. Краткое изложение правительственных мер, касающихся военного и торгового портов в городе Севастополе. – Севастополь, 1907. – 20 с. (3 фондів Музею героїчної оборони і звільнення м. Севастополя. КП-30899. Инв. № 1021).

415. Муравьев-Апостол И.М. Путешествие в Тавриду в 1820 г. – СПб., 1823. – 337 с.
416. Мягков П.С. Севастопольская оборона 1854-1855. – М.: Изд-во ДОСААФ, 1954. – 128 с.
417. Н.Б. О перспективах развития г. Николаева // Морской сборник. – 1862. – № 5. – С. 92-94.
418. Н.К. Губернатор. // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – Т. 9. – С. 839-840.
419. Надинский П.Н. Очерки по истории Крыма. Т. 1. – Симферополь: Крымиздат, 1951. – 227 с. (Севастополь. – С. 96-169.)
420. Неделин А.И. Севастополь. Исторический очерк от основания города до начала Крымской войны 1853-1856 гг. – Симферополь: Крымиздат, 1954. – 98 с.
421. Некролог адмирала М.П.Лазарева // Морской сборник. – СПб., 1851. – Т. 6. – С. 53-66.
422. Нестеровский Б., Перепелицин П., Труфанов Г. Порт на Буге. – М., 1962. – 75 с.
423. Никитин В.И. Николаевская хлебная биржа: прошлое и настоящее. – Николаев, 1993. – 119 с.
424. Николаев с его пригородами и хуторами по переписи, произведенной 27 апреля 1875 года. – Николаев, 1877. Протокол заседания статистического комитета города Николаева в 1875 году (С. 5-7); Краткий обзор деятельности статистического комитета г. Николаева в 1875 г. (С. 11-24); Таблицы “Вероисповедание” (С. 33-34), “Родной язык” (С. 49-50). (З фондів краєзнавчого відділу Миколаївської обласної наукової бібліотеки ім. О.Г.мирьова).
425. Николаев // Морской сборник. – 1861. – № 9. – С. 125-142.
426. Николаев. Современное обозрение // Морской сборник. – СПб., 1862. – № 9. – С. 51-54.
427. Николаев. Современное обозрение // Морской сборник. – 1862. – № 10. – С. 139-147.
428. Николаев. Современное обозрение // Морской сборник. – 1863. – № 10. – С. 88-89.
429. Николаев. Современное обозрение // Морской сборник. – СПб., 1863. – № 11. – С. 44-51.
430. Николаев. Современное обозрение // Морской сборник. – СПб., 1864. – № 3. – С. 6.
431. Николаев // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – СПб., 1897. – Т. XXI. – С. 111.
432. Николаевцы. Энциклопедический словарь (2000 персоналий, 1500 портретов и иллюстраций). – Николаев: Возможности Киммерии, 1999. – 374 с.
433. Никульченков К.И. Адмирал Лазарев. – М.: Воениздат, 1956. – 199 с.
434. Новороссийский календарь на 1840 год. – Одесса, 1839. – С. 89-107, 128, 139.
435. Новороссийский календарь на 1841 год. – Одесса, 1840. – С. 211-212, 239-240, 247-248, 260.
436. Новороссийский календарь на 1842 год. – Одесса, 1841. – С. 231.
437. Новороссийский календарь на 1845 год. – Одесса, 1844. – С. 202-204, 232, 247-248.
438. Новороссийский календарь на 1846 год. – Одесса, 1845. – С. 255, 332-338.
439. Новороссийский календарь на 1855 год. – Одесса, 1854. – С. 292.
440. Новороссийский календарь на 1867 год. – Одесса, 1866. – С. 40.
441. Новороссийский календарь на 1871 год. – Одесса, 1870. – С. 32.
442. Новороссийский календарь на 1872 год. – Одесса, 1871. – С. 29.
443. О памятнике адмиралу Грейгу // Морской сборник. – 1863. – № 3. – С. 1-9.
444. О праве Морского ведомства на землю в городе Севастополе и в его окрестностях / Сост. член комиссии Д.И.Калистов. На правах рукописи. – Севастополь, 1908. (З фондів Музею героїчної оборони і звільнення Севастополя. МкФ. – 128 с. + плани межування севастопольських земель).

445. О чумном возмущении в Севастополе, 1830 г. // Русский архив. – М.: Изд. П.Бартеневым при Чертковской библиотеке, 1867. – С. 1375-1383.
446. Об увольнении из Морского ведомства Черноморских Адмиралтейских селений / Составлено особой Комиссией в Николаеве в 1859 г. // Морской сборник. – СПб., 1860. – № 4.
447. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1890 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 18507. – 16 с.
448. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1891 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 9110. – 33 с.
449. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1894 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 11600. – 14 с.
450. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1895 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 12703. – 43 с.
451. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1899 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 10963. – 71 с.
452. Обзор Николаевского военного губернаторства за 1900 год. 3 фондів науково-довідкової бібліотеки ДАМО. Інв. № 10937. – 69 с.
453. Общий морской список. Ч. VII. – СПб., 1893. – С. 245-247.
454. Общий морской список. Ч. VIII. – СПб., 1894. – С. 245-247.
455. Общий морской список. Ч. IX. – СПб., 1897. – С. 587.
456. Объявления // Морской сборник. – СПб., 1866. – № 1. – С. 3-4.
457. Описание обороны города Севастополя / Сост. по руководству Тотлебена. – Ч. 1. – СПб., 1863. – 678 с.; Ч. 2. – СПб., 1871. – 533 с.
458. Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ ст. Історичні нариси. – Миколаїв, 1997. – 173 с.
459. Открытие памятника М.П.Лазареву // Морской сборник. – СПб., 1867. – № 10. – С. 40-42.
460. Отчет об устройстве еврейского кладбища и памятника еврейским солдатам, павшим при защите Севастополя // Сборник статей по еврейской истории и литературе, издаваемый обществом для распространения просвещения между евреями в России. – СПб., 1866. – С. 1-4.
461. Охтенский пригород // Морской сборник. – СПб., 1861. – № 5. – С. 210, 222.
462. Павловский Е., Ильин В. Путеводитель и адрес-календарь города Николаева на 1869 год. – Николаев, 1869. – 114 с.
463. Палимпсестов И. Мои воспоминания. – М., 1876.
464. Парасунько О.А. Положение и борьба рабочего класса Украины (60-90-е годы ХІХ в.). – К., 1963. – С. 478-481, 509-511.
465. Первая всеобщая перепись населения Российской империи в 1897 г. Херсонская губерния. – СПб., 1904. – 319 с.
466. Полканов А. Севастопольское восстание 1830 года. – Симферополь: Государственное издательство Крымской АССР, 1936. – 145 с.
467. Потулов Н. Заметки из Севастополя // Северная Пчела. – 1958. – № 286. – С. 1197-1198.
468. Полное собрание законов Российской империи (далі – ПСЗ). – СПб., 1830. – Т. ХХ. – С. 722-723.
469. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. ХХ. – Ст. № 14392. В Новоросійському краї генерал-губернатор призначений на підставі загального положення від 7 листопада 1775 р., хоча ця дата досить умовна.
470. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. ХХІІ. – Ст. № 15935.
471. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. ХХІІ. – Ст. № 16239.
472. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. ХХІІ. – С. 21-22.

- 188
473. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXII. – Ст. № 16187. – С. 358-384.
474. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXIII. – Ст. № 17300.
475. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXIV. – Ст. № 17634.
476. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXV. – Ст. № 18373.
477. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 20406.
478. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 20449.
479. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 20456 (13 жовтня 1802 р. “Про заснування Військової Канцелярії по флоту”).
480. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 20643. – С. 482-484.
481. ПСЗ. – 1803. – Т. XXVII. – № 20760.
482. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. 20762. – С. 604.
483. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 20859 (21 червня 1803 р. “Про заснування Діло Карт при Чорноморському флоті”).
484. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21007. – С. 953.
485. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21039. – С. 1018-1019.
486. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21171.
487. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21653 (8 березня 1805 р. “Про реорганізацію штурманської частини Чорноморського флоту” із затвердженням штату Чорноморського Штурманського училища, за яким кількість учнів мала дорівнювати 152 особам).
488. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21663 (15 березня 1805 р. “Про кораблебудування з приналежними до нього майстернями по Чорноморському флоту”, де було визначено на Чорноморських верфях будування корабля закінчувати за три роки, в Севастополі та Миколаєві кількість працівників на верфі мала дорівнювати 2520 особам).
489. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXVII. – Ст. № 21699. – Пункт 23.
490. ПСЗ. – СПб., 1830. – Т. XXXVIII. – Ст. № 29031. В указі говориться: “Указом Правительствующому Сенату від 10 жовтня 1821 року даним наказали ми за благо для загального зв'язку у справах торгових і карантинних обережностей і для зручнішого нагляду за діями оних у портах Чорного і Азовського морів підпорядкувати головному управлінню Херсонського Військового Губернатора градоначальство: Одеське, Таганрозьке, Феодосійське і Керч-Снікальське, поширивши таким чином управління його, ми повеліваємо: Головнокомандуючому в губерніях: Херсонській, Катеринославській і Таврійській іменуватися надалі Новоросійським генерал-губернатором”. Таким чином, ці градоначальства, визначені колись як самостійні одиниці, тепер на весь період існування генерал-губернаторства йому підпорядковувалися.
491. ПСЗ. – СПб., 1876. – Отд. I. – Т. XLIX. – Ст. № 53049.
492. ПСЗ. – СПб., 1884. – Дополнения 1874 г. – Т. LV. – № 53023а.
493. ПСЗ. – Собрание II. – Т. XXXVI. – Отд. II. – СПб., 1863. – 1861 год. – № 37245. – С. 169-170.
494. ПСЗ. – Собрание II. – Т. IV. 1829 г. – Ст. № 3006. – С. 505.
495. ПСЗ. – СПб., 1867. – Отд. II-е. – Ст. № 41332. – С. 15.
496. Путешествие по всему Крыму и Бессарабке, совершенное в 1799 году Павлом Сумароковым с историческим и топографическим описанием всех тех мест. – М., 1800. – 215 с. – С. 6-19. (Фотокопия).
497. Распоряжение правительства № 248 от 7 ноября 1858 г. // Морской сборник. – СПб., 1858. – № 12. – С. LXXXII.
498. Рассказы об М.П.Лазареве // Русский архив. Кн. 2. – М., 1877. – С. 473-478.
499. Ремесла и промыслы Херсонской губернии. – Херсон, 1905. – С. 102-138.
500. Російський державний архів Військово-Морського Флоту (далі – РДА ВМФ), ф. 315 Колекція “Матеріали по історії російського флота, 1656-1924 гг.”, спр. 353 “Діло о присвоєнні прав військового губернатора Николаєва і Севастополя Главному командиру Черноморського флота і портів”, арк. 6. Мікрофільм з фондів ДАМС.

501. РДА ВМФ, ф. 315 Колекція “Материалы по истории русского флота, 1656-1924 гг.”, спр. 901, арк. 19. Мікрофільм з фондів ДАМС.
502. Сайн Н. Еще материалы для биографии адмирала А.С.Грейга // Морской сборник. – 1862. – № 8. – С. 50-61.
503. Самокишин А. Корреспонденция из портов. Николаев: к выходу первого номера “Николаевского вестника” // Морской сборник. – 1965. – № 2. – С. 37-39.
504. Самокишин А. Современное обозрение. Корреспонденция из портов. Николаев // Морской сборник. – 1864. – № 9. – С. 1-11.
505. Свод Законов Российской империи. – СПб., 1842. – Ст. № 1391, 1392, 1395.
506. Свод Законов Российской империи. – СПб., 1857. – Т. 2. Ч. 1. Общее губернское учреждение. – Кн. II. Раздел I. О начальниках губерний. – Ст. 352.
507. Свод морских постановлений. Кн. 1. Общее образование управления морским ведомством. – СПб., 1887. – С. 99-100. Штаты портовых управлений.
508. Свод морских постановлений. Кн. 2. Управление главными портами. – СПб., 1887. – Ст. 101, 103.
509. Свод морских постановлений. Продолжение, по 31 декабря 1897 года. Кн. 1. Ч. 1. – СПб.: Типография Морского министерства в Главном Адмиралтействе, 1898. – Ст. № 99.
510. Севастополь: Энциклопедический словарь / Сост. Ф.А.Брокгауза и И.А.Ефрона. – Т. XXIX. – СПб., 1900. – С. 293-294.
511. Севастополю 200 лет. 1783-1983 гг.: Сборник документов и материалов. – К.: Наукова думка, 1983. – 414 с.
512. Севастопольский бунт 1830 года // Летопись революции. – 1923. – № 5. – С. 233-236.
513. Семенов-Тяньшанский П.П. Россия: Полное географическое описание нашего Отечества. Новороссия и Крым. Т. 14. – СПб., 1910. – 983 с. (Фотокопія).
514. Семин Г.И. Город-герой Севастополь: Исторический очерк. – Симферополь: Крымиздат, 1958. – 251 с.
515. Семин Г.И. Оборона Севастополя. 1854-1855. – М.: Воениздат, 1962. – 107 с.
516. Семин Г.И. Севастополь. Исторический очерк. – М.: Воен. изд-во Мин-ва обороны, 1955. – 253 с.
517. Сергеев-Ценский С.Н. Адмирал М.П.Лазарев // Витязи морей. – М.: Воениздат, 1985. – С. 86-103.
518. Сергеев-Ценский С.Н. Адмирал М.П.Лазарев: Исторический очерк // Флот и крепость. – М.: Воениздат, 1975. – С. 349-366.
519. Серединский А.В. Использование труда Черноморских адмиралтейских поселен на фабриках в Богоявленске (1811-1835 гг.) // Заселення Півдня України: проблеми національного та культурного розвитку. Наукові доповіді Міжнародної науково-методичної конференції. Ч. I. – Херсон, 1997. – С. 211-214.
520. Серединський О.В. До питання заселення Чорноморських адміралтейських поселень Багоявленська та Покровська заштатними церковнослужителями у кінці XVIII ст. // 3-я Миколаївська обласна краєзнавча конференція. Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження. – Миколаїв: Атол, 2000. – С. 91-94.
521. Серединський О.В. Правове становище Чорноморських адміралтейських поселенців у 1790-1861 рр. // Наукові праці. Т. V. – Миколаїв: Видавничий відділ МФ НаУКМА, 2000. – С. 32-37.
522. Серединський О.В. Соціально-економічне становище чорноморських адміралтейських поселенців напередодні скасування залежності від морського відомства (1846-1861 рр.) // Південна Україна: проблеми історичних досліджень: Збірник наукових праць. Ч. II. – Миколаїв, 1998. – С. 13-18.

523. Серединський О.В. Чорноморські адміралтейські поселення у 1790-1829 рр. // Наукові праці. Т. 1. – Миколаїв: Видавничий відділ МФ НАУКМА, 1998. – С. 17-20.
524. Серединський О.В. Чорноморські адміралтейські поселення у 1830-1861 рр. // Наукові праці. Т. II. Історичні науки. Економічні науки. – Миколаїв: Видавничий відділ МФ НАУКМА, 1999. – С. 23-26.
525. Скальковский А. Опыт статистического описания Новороссийского края. География, этнография и народонаселение Новороссийского края. Сочинение. Ч. 1. – Одесса, 1850. – 291 с. + 18 с.
526. Скориков Ю.А. Севастопольская крепость. – СПб.: Стройиздат, 1997. – 320 с.
527. Славин Г. Инкерманская дорога от Симферополя к Севастополю // Одесский вестник. – 1842. – № 70. – С. 325-326.
528. Соболев З.Г., Чистов В.П. Общество по устройству ночлежных домов и дешевых столовых // Матеріали 2-ї Миколаївської обласної краєзнавчої конференції “Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження”. Т. II. – Миколаїв, 1997. – С. 113-114.
529. Собрание законов и постановлений до части морского управления относящихся, 1825-1827. Кн. 2. – С. 3.
530. Собрание законов и постановлений до части морского управления относящихся, 1825-1827. Кн. 3. – С. 191-196, 209-218.
531. Соколов А.В., Кушнарёв Е.Г. Три кругосветные плавания М.П.Лазарева. – М.: Географгиз, 1951. – 208 с.
532. Сонь-М-кь П. Городовое положение 1892 года. К истории лишения евреев избирательных прав // Еврейская старина / Под ред. С.М.Дубнова. – СПб., 1911. – Т. 4. Вып. 1. – С. 109-112.
533. Сообщил Иванов П.А. Про віддачу в розпорядження Севастопольської думи хуторів. 1822-1824 // Известия Таврической ученой архивной комиссии. – 1891. – № 14. – С. 109-131.
534. Спиридонова И.К. Севастопольская крепость в конце XVIII – первой половине XIX века // Достойный поклонения. Севастополь. Страницы истории. – Симферополь: Таврия, 1996. – С. 28-35.
535. Спиридонова И.К. Севастопольский военный порт // Достойный поклонения. Севастополь. Страницы истории. – Симферополь: Таврия, 1996. – С. 52-59.
536. Список населенных мест Херсонской губернии и статистические данные о каждом поселении. – Херсон, 1896. – 581 с.
537. Список чинам морского ведомства на 1855 г. – СПб., 1855. – 19 с.
538. Список чинам морского ведомства на 1856 г. – СПб., 1856. – 16 с.
539. Стрельский В.И. История Николаевщины. Рукопись. – Николаев. – 142 с.
540. Стрельский В.И. Моя праця над історією Миколаєва // Південна правда. – 1945. – 15 квітня. – С. 3.
541. Табачник Д. Служение истории отчизны // Южная правда. – 1989. – 18 октября. – С. 4.
542. Тарле Е.В. Крымская война. – М.; Л.: Изд-во Акад. Наук СССР, 1950. – Т. 1. – 564 с.; Т. 2. – 635 с.
543. Тимофеевко В.И. Города Северного Причерноморья во второй половине XVIII века. – К., 1984. – 218 с.
544. Тригуб П.М., Довгань Н.Ю. Діяльність Миколаївської міської думи в галузі освіти, охорони здоров'я, фізичного виховання і спорту (друга половина XIX – початок XX ст.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. 5. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 1999. – С. 177-183.
545. Ульянов М.В. Описание города Николаева Херсонской губернии. – Николаев: Тип. Ю.О.Якубовича, 1892. – 23 с.
546. Федор Михайлович Новосильский (1808-1892) // Морской сборник. – М.: Красная звезда, 1994. – № 5. – С. 32.

547. Федоров М.Р. Вклад адмирала Г.И.Бутакова в кораблестроение и тактику парового флота // Судостроение. – 1979. – № 4. – С. 62-64.
548. Федоров М.Р. Преобразователь Черноморского адмиралтейства // Судостроение. – 1974. – № 4. – С. 69-72.
549. Федоров Ф.А. Крым с Севастополем, Балаклавою и другими его городами, с описанием рек, озер, гор и долин; с его историею, жителями, их нравами, обычаями и образом жизни. – 2-е изд. – СПб., 1855. – 245 с.
550. Ханацкий К.В. Памятная книжка Таврической губернии, изданная Таврическим губернским статистическим комитетом. Вып. I. – Симферополь, 1867. – 437 с.
551. Хартахай Ф. Женский бунт в Севастополе (1830) // Современник. – 1865. – Кн. 10. – Т. 110. – Отд. 1. – С. 363-394.
552. Хрушов А.П. История обороны Севастополя. – СПб., 1888. – 170 с.
553. Центральный державний історичний архів України в м. Києві (далі – ЦДАК), ф. 356 “Миколаївський військовий губернатор, 1850-1900 рр.”, оп. 1, спр. 33, 11 арк.
554. ЦДАК, ф. 356, оп. 1, спр. 63, 82 арк.
555. ЦДАК, ф. 356, оп. 1, спр. 180, 146 арк.
556. ЦДАК, ф. 356, оп. 1, спр. 472, 240 арк.
557. ЦДАК, ф. 356, оп. 1, спр. 473, 83 арк.
558. ЦДАК, ф. 356, оп. 1, спр. 474, 113 арк.
559. Цибуленко Л.О. Органи самоврядування Одеси, Миколаєва і Херсона у розвитку транспортних систем Півдня України у другій половині XIX – на початку XX ст. // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. Вип. 5. – Запоріжжя: ТанDEM-У, 1999. – С. 187-195.
560. Чернявский Леонтий. Празднества в караимском молитвенном доме в Севастополе // Одесский вестник. – 1841. – № 60. – С. 285-286.
561. Чубинский В. Историческое обозрение устройства управления Морским ведомством в России. – СПб.: Мор. М-во, 1869. – 313 с.
562. Шандра В. Генерал-губернатор О.Г.Строганов про необхідність децентралізації управління в Російській імперії // Київська старовина. – К., 2001. – № 2 (338). – С. 80-89.
563. Шандра В.С. Законодавчі акти Російської держави як джерело до історії Новоросійського генерал-губернаторства // Студії з архівної справи та документознавства. – Т. 3. – К., 1998. – С. 82-90.
564. Шандра В.С. Київське генерал-губернаторство (1832-1914): історія створення та діяльності, архівний комплекс і його інформативний потенціал. – К., 1999. – 144 с.
565. Шварц Е. Книжный герб флотоводца // В мире книг. – 1969. – № 2. – 48 с.
566. Шевырѳв А.П. Русский флот после Крымской войны: либеральная демократия и морские реформы. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 184 с.
567. Шевякова Д.П. Севастополь во второй половине XIX века как международный торговый порт // Крымский архив. – Симферополь: Крымский центр гуманитарных исследований, 1997. – № 3. – С. 10-15.
568. Шереметьев Ю. Адмирал Лазарев // Морской флот. – 1968. – № 11. – 41 с.
569. Шкварець В.П. Єврейське населення на Миколаївщині – сторінки історії // Єврейське населення на Николаевщине. Документи и материалы. – Николаев, 1996. – С. 32-33.
570. Шкварець В.П., Мельник М. Миколаївщина – погляд кризь століття. – Миколаїв, 1997. – 386 с.
571. Шмерлинг С. Севастополь // Рассвет (Еженедельное издание, орган русских евреев). – Одесса, 14 апреля 1861. – № 43. – С. 748-749.
572. Щербачев. Воспоминание о начале Крымской кампании в 1854 году // Артиллерийский журнал. – 1858. – № 1. – Отд. IV. – С. 17-30.
573. Этингер Я. Садоводство г. Николаева Херсонской губернии и его окрестностей. – Одесса: Славянская, 1897. – 35 с.
574. Южанин. – 1893. – 19 января. – С. 2.
575. Янсон Ю. Статистическое исследование о хлебной торговле в Одесском районе. – СПб., 1870. – 166 с.